

Uchwała nr 1/2025
Polskiej Rady Języka Migowego
z dnia 27 czerwca 2025 r.

w sprawie stanowiska Polskiej Rady Języka Migowego dotyczącego projektu ustawy o zmianie ustawy o języku migowym i innych środkach komunikowania się oraz niektórych innych ustaw

Na podstawie § 5 ust. 1 Zarządzenia nr 4 Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2012 r. w sprawie sposobu i trybu działania Polskiej Rady Języka Migowego (Dz.Urz. MPiPS z 2012 poz. 4) uchwała się, co następuje:

§ 1

Polska Rada Języka Migowego sformułowała i przyjęła stanowisko będące projektem ustawy o zmianie ustawy o języku migowym i innych środkach komunikowania się oraz niektórych innych ustaw stanowiący załącznik nr 1.

§ 2

Rada przekazuje ww. stanowisko Pełnomocnikowi Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych, zwracając się z wnioskiem o przekazanie projektu do dalszych prac zmierzających do jego przyjęcia.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca
Polskiej Rady Języka Migowego
Małgorzata Talipska

M. TALIPSKA

USTAWA

z dnia r.

o zmianie ustawy o języku migowym i innych środkach komunikowania się oraz
niektórych innych ustaw

Art. 1. W ustawie z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się (Dz. U. z 2023 r. poz. 20) wprowadza się następujące zmiany:

1)

1) w tytule ustawy ogólne określenie przedmiotu ustawy otrzymuje brzmienie:
„o polskim języku migowym i innych środkach komunikowania się”

2) w art. 1

A) ust. 1, 2 oraz 4 otrzymują brzmienie:

1) korzystania przez osoby uprawnione ze wsparcia osoby przybranej w kontaktach z podmiotami, o których mowa w Art. 3 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami;

2) obsługi osób uprawnionych w kontaktach z podmiotami, o których mowa w Art. 3 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami;

4) monitorowania sytuacji osób głuchych oraz rozwiązań wspierających komunikowanie się i dostęp do nich;

B)

po ust. 4 dodaje się ust. 5 w brzmieniu

5) ochrony polskiego języka migowego;

3)

W Art. 3:

a) pkt 1 otrzymuje brzmienie:

- 1) osobie przybranej - należy przez to rozumieć osobę, która ukończyła 16 lat i została wybrana przez osobę uprawnioną w celu ułatwienia porozumienia z osobą uprawnioną i udzielenia jej wsparcia w załatwieniu spraw przed podmiotem zobowiązanym;
- b) pkt 2 otrzymuje brzmienie: polskim języku migowym (PJM) - należy przez to rozumieć naturalny, wizualno-przestrzenny język komunikowania się osób głuchych
- c) pkt 3 otrzymuje brzmienie:
- „3) systemie językowo-migowym (SJM) – należy przez to rozumieć środek komunikowania się osób uprawnionych, w którym znaki PJM wspierają wypowiedź foniczną;”
- d) pkt 4 otrzymuje brzmienie:
- „4) sposobach komunikowania się osób głuchoniewidomych (SKOGN) - należy przez to rozumieć podstawowy środek komunikowania się osób uprawnionych, obejmujący przekaz komunikatów wspierających te osoby w poruszaniu się i orientacji przestrzennej, jak również transliteracyjne i migowe sposoby porozumiewania się, w których sposób przekazu komunikatu jest dostosowany do potrzeb wynikających z łącznego występowania dysfunkcji narządu słuchu i wzroku oraz okoliczności, w których przebiega proces komunikacji;”
- e) w lit. e średnik zastępuje się przecinkiem i dodaje się lit. f i g oraz h w brzmieniu:
- „f) stacjonarne i przenośne urządzenia wspomagające słyszenie;”
- g) pisemną komunikację bezpośrednią w formie wskazanej przez osobę uprawnioną”
- h) zdalnym dostępem online do usługi tłumacza PJM
- f) Uchyła się pkt 6-8
- g) Dodaje się pkt 6 i 7 w brzmieniu:
- „6) Notatkerze należy przez to rozumieć osobę świadczącą usługi wsparcia komunikacyjnego dla osób uprawnionych poprzez sporządzanie tekstu w czasie rzeczywistym z odsłuchu, z wykorzystaniem narzędzi umożliwiających szybkie i precyzyjne zapisywanie wypowiedzi ustnych w formie pisemnej lub za pomocą innych metod zapewniających równoważny efekt oraz odczytywanie wypowiedzi pisemnych osób uprawnionych;”
- 7) Asystencie komunikacyjnym osoby głuchej i słabosłyszącej należy przez to rozumieć osobę zapewniającą wsparcie w nawiązywaniu i prowadzeniu komunikacji w polskim języku migowym lub innych środkach komunikowania się między osobą głuchą a osobą słyszącą, w tym w szczególności w kontaktach z organami administracji publicznej i podmiotami realizującymi zadania publiczne,

nieświadcząca w danej chwili usługi tłumaczenia polskiego języka migowego ani tłumacza-przewodnika.;

4)

Po art. 3 dodaje się art. 3a i 3b w brzmieniu:

„Art. 3a. Sposobami komunikowania się w ramach SKOGN są:

- 1) sposoby przewodnictwa wspierające osoby głuchoniewidome w poruszaniu się i orientacji przestrzennej;
- 2) sposoby migowe oznaczające PJM i SJM, odbierane za pomocą możliwości widzenia oraz za pomocą dotyku;
- 3) sposoby transliteracyjne:
 - a) alfabet palcowy odbierany za pomocą dotyku oraz posiadanych możliwości widzenia,
 - b) alfabet Lorma i inne alfabety punktowe przekazywane za pomocą dotyku,
 - c) techniki kreślenia liter na dłoni,
 - d) techniki komunikowania się oparte na wykorzystaniu pisma, w tym zapisu treści komunikatów dokonywanych w czasie rzeczywistym i udostępnionych za pośrednictwem alfabetu Braille'a, alfabetu Moona, druku oraz komunikatów wyświetlanych w sposób uwzględniający możliwości osoby uprawnionej,
 - e) inne techniki komunikowania się uwzględniające posiadane możliwości wzrokowo-słuchowe, a także wykorzystujące urządzenia wspomagające słyszenie.

Art. 3b. Polski język migowy (PJM) podlega ochronie prawnej jako element dziedzictwa kulturowego Rzeczypospolitej Polskiej przez wszystkie organy władzy publicznej oraz instytucje i organizacje uczestniczące w życiu publicznym.

1) Ochrona PJM w szczególności polega na:

- a. dbaniu o poprawne używanie języka i doskonaleniu sprawności językowej jego użytkowników oraz stwarzaniu warunków do właściwego rozwoju języka jako narzędzia międzyludzkiej komunikacji;
- b. edukacji dzieci i młodzieży głuchej i słabosłyszącej w modelu dwujęzycznym, który zakłada równoległe stosowanie PJM oraz języka polskiego jako języka drugiego, z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb rozwojowych i językowych uczniów;
- c. szerzeniu wiedzy o PJM i jego roli w kulturze;
- d. upowszechnianiu szacunku wobec PJM oraz przeciwdziałaniu jego zanikowi;

e. promocji polskiego języka migowego w społeczeństwie.

f. przeprowadzanie reprezentatywnych badań statystycznych, ilościowych i jakościowych społecznych dotyczących polskiego języka migowego (PJM) oraz społeczności osób Głuchych, obejmujących w szczególności:

1. Sytuację społeczną, ekonomiczną, demograficzną, edukacyjną, zawodową i kulturową społeczności Głuchych;
2. ocenę skuteczności dotychczasowych polityk publicznych w zakresie ochrony PJM;
a także publiczne udostępnianie wyników tych badań w Biuletynie Informacji Publicznej w terminie 6 miesięcy od ich zakończenia, tak aby służyły one kształtowaniu i realizacji programów ochrony polskiego języka migowego jako niematerialnego dziedzictwa kulturowego Rzeczypospolitej Polskiej.
3. Spisy powszechne i narodowe.

5)

Art. 6 otrzymuje brzmienie:

"Art. 6. Przepisy ustawy są realizowane przez podmioty, o których mowa w Art. 3 ustawy z 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami zwane dalej "podmiotami zobowiązanymi".

6)

Art. 7 ust. 2 i 3 otrzymują brzmienie:

„2. Prawo, o którym mowa w ust. 1, może być ograniczone wyłącznie ze względu na zasady określone w przepisach ustawy z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz.U. z 2024 r. poz. 632, z późn. zm)).

3. W przypadku skorzystania przez osoby uprawnione z prawa, o którym mowa w ust. 1, podmioty zobowiązane nie mogą wymagać przedstawienia dokumentów potwierdzających kompetencje w zakresie tłumaczenia polskiego języka migowego lub innych środków komunikowania się przez osoby przybrane.”;

7)

Art. 9. przyjmuje brzmienie:

1. Podmioty zobowiązane mają obowiązek udostępnienia usługi pozwalającej na komunikowanie się.
2. Za usługę, o której mowa w ust. 1, należy rozumieć w szczególności wykorzystanie środków wspierających komunikowanie się.

3. Podmiot zobowiązany upowszechnia informacje o usłudze, o której mowa w ust. 2.

4. Obowiązek, o którym mowa w ust. 3, jest realizowany w sposób powszechnie przyjęty, w szczególności w Biuletynie Informacji Publicznej, na stronach internetowych podmiotu zobowiązanego i w miejscach publicznie dostępnych w tym organie.

8)

Art 10:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Podmiot zobowiązany zapewnia osobie uprawnionej prawo do skorzystania z profesjonalnej usługi wskazanego przez nią tłumacza PJM, tłumacza-przewodnika, asystenta komunikacji osób głuchych i słabosłyszących lub/i notatker. Przepisy art. 7 i art. 8 stosuje się odpowiednio”.

b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Prawo, o którym mowa w ust. 1 może być realizowane przez tłumaczy lub/i usługodawców działających łącznie w sytuacjach wskazanych przez osobę uprawnioną.

9)

Art. 11:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Organ zobowiązany zapewnia, na zasadach określonych w art. 12, dostęp do świadczenia usług certyfikowanego tłumacza PJM, tłumacza-przewodnika, asystenta komunikacji osób głuchych i słabosłyszących lub notatker zwanym dalej „świadczeniem.”

b) uchyla się ust. 2;

c) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Świadczenie jest bezpłatne dla osoby uprawnionej, o której mowa w ustawie.

10)

Art. 12 otrzymuje brzmienie:

1. Osoba uprawniona, o której mowa w art. 11 ust. 3, jest zobowiązana zgłosić chęć skorzystania ze świadczenia ze wskazaniem wybranej metody komunikowania się,

do podmiotu zobowiązanego co najmniej na 3 dni robocze przed tym zdarzeniem, z wyłączeniem sytuacji nagłych.

2. Zgłoszenie, o którym mowa w ust. 1, osoba uprawniona składa w dogodnej dla niej formie, a podmiot zobowiązany ma obowiązek takie zgłoszenie przyjąć.

3. Po dokonaniu zgłoszenia, o którym mowa w ust. 1, podmiot zobowiązany ma obowiązek do zapewnienia obsługi osoby uprawnionej, w terminie przez nią wyznaczonym lub z nią uzgodnionym, na zasadach określonych w ustawie.

4. Podmiot zobowiązany w przypadku braku możliwości realizacji świadczenia, w terminie 3 dni zawiadamia wraz z uzasadnieniem osobę uprawnioną, proponując inny dogodny dla osoby uprawnionej termin realizacji świadczenia lub wskazując na inną akceptowalną dla tej osoby formę realizacji uprawnień określonych w niniejszej ustawie;

5. W przypadku spraw, w których bieg terminów został określony w przepisach prawa, brak realizacji świadczenia na zasadach określonych w Art. 12 powoduje ich zawieszenie i nie może być wykorzystywane przeciwko osobie uprawnionej.

11)

Dodaje się Art. 12a w brzmieniu:

"Art. 12a. 1. W przypadku, gdy podmiot zobowiązany nie zapewnił dostępności świadczenia, o którym mowa w Art. 12 ust 3 i 4, również poprzez brak reakcji na zgłoszenie, wnioskodawcy służy prawo złożenia skargi na brak dostępności, zwanej dalej "skargą".

2. Skargę wnosi się do Prezesa Zarządu PFRON, w terminie 14 dni od dnia otrzymania zawiadomienia, o którym mowa w art. 12 ust. 4 lub w terminie 14 dni od uprawomocnienia się wniosku.

3. W przypadku stwierdzenia, że niezapewnienie dostępności w zakresie żądanym przez osobę uprawnioną nastąpiło na skutek naruszenia przepisów ustawy, Prezes Zarządu PFRON nakazuje podmiotowi zobowiązanemu w drodze decyzji, zapewnienie dostępności w terminie 14 dni od dnia doręczenia decyzji.

4. W przypadku braku realizacji nakazu w terminie, o którym mowa w ust. 3 stosuje się odpowiednio przepisy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji dotyczące grzywiny w celu przymuszenia.

5. Organem egzekucyjnym w zakresie grzywien w celu przymuszenia, o których mowa w ust. 4, jest naczelnik urzędu skarbowego właściwy miejscowo ze względu na siedzibę podmiotu, w stosunku do którego został wydany nakaz.

12)

Art. 13 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

"1. Osoba realizująca świadczenie jest obowiązana zachować w tajemnicy informacje związane z osobą uprawnioną oraz fakty i dane, z którymi zapoznała się w związku z realizacją usługi, a także okoliczności związane z jej realizacją.

13)

Art. 14 otrzymuje brzmienie:

1. na wniosek osoby uprawnionej złożony w dogodnej dla niej formie, podmiot zobowiązany udostępnia dokumenty niezbędne do załatwienia sprawy w terminie 7 dni, w formie dostępnej dla osoby uprawnionej.
2. Podmiot zobowiązany zamieszcza wszystkie niezbędne informacje o organie i sposobach realizacji ustawy, w miejscach i w formie dostępnych dla osób uprawnionych.

14)

Po art. 15 dodaje się art. 15a, 15b oraz 15c w brzmieniu

- Art. 15a.** 1. Tworzy się rejestr notatkerów i asystentów komunikacyjnych osób głuchych i słabosłyszących, zwany dalej „rejestrem notatkerów i asystentów”.
2. Rejestr notatkerów i asystentów prowadzi wojewoda.
3. Rejestr notatkerów i asystentów jest prowadzony wyłącznie w formie elektronicznej.
4. Wpis do rejestru notatkerów i asystentów i korzystanie z rejestru są bezpłatne.
5. Rejestr notatkerów i asystentów ma charakter pomocniczy i wpis do niego nie może być wymagany przez podmioty zobowiązane.

Art 15b

- „1. Tworzy się centralny rejestr certyfikowanych tłumaczy PJM, tłumaczy-przewodników zwany dalej „centralnym rejestrem”.
2. Centralny rejestr prowadzi minister do spraw zabezpieczenia społecznego.”;

Art. 15c. Minister do spraw zabezpieczenia społecznego udostępnia centralny rejestr certyfikowanych tłumaczy PJM, tłumaczy-przewodników w Biuletynie Informacji Publicznej, utworzonym na podstawie przepisów o dostępie do informacji publicznej.

15)

Art. 16 pkt 6 otrzymuje brzmienie;

„wzór oświadczenia potwierdzającego znajomość PJM i SKOGN, ”,

16)

Po art. 16 dodaje się art. 16a oraz 16b

Art. 16a. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, zakres oraz zasady funkcjonowania rejestru notatkerów i asystentów, o którym mowa w art. 15a, a w szczególności:

- 1) wzór rejestru notatkerów i asystentów,
- 2) wzór wniosku o wpis do rejestru notatkerów i asystentów,
- 3) wzór wniosku o zmianę danych podlegających wpisowi do rejestru notatkerów i asystentów,
- 4) wzór zawiadomienia o wpisie do rejestru notatkerów i asystentów,
- 5) wzór zawiadomienia o wykreśleniu z rejestru notatkerów i asystentów,
- 6) wzór oświadczenia potwierdzającego umiejętności z zakresie świadczenia usług notatkerów i asystentów komunikacyjnych osoby głuchej i słabosłyszącej
- 7) zasady wpisu do rejestru notatkerów i asystentów,
- 8) zmiany danych i skreślenia na liście, tryb udostępniania informacji, ich zakres, a także tryb udostępniania wniosków oraz ich składania,
- 9) zakres danych publikowanych w rejestrze notatkerów i asystentów
– mając na uwadze potrzebę zapewnienia sprawnego funkcjonowania rejestru notatkerów i asystentów.

Art. 16b. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, zakres oraz zasady funkcjonowania centralnego rejestru, o którym mowa w art. 15b, a w szczególności:

- 1) wzór centralnego rejestru,
- 2) wzór wniosku o wpis do centralnego rejestru,
- 3) wzór wniosku o zmianę danych podlegających wpisowi do centralnego rejestru,
- 4) wzór zawiadomienia o wpisie do centralnego rejestru,
- 5) wzór zawiadomienia o wykreśleniu z centralnego rejestru,
- 6) zasady wpisu do centralnego rejestru,
- 7) zmiany danych i skreślenia w centralnym rejestrze, tryb udostępniania informacji, ich zakres, a także tryb udostępniania wniosków oraz ich składania,
- 8) zakres danych publikowanych w centralnym rejestrze
– mając na uwadze potrzebę zapewnienia sprawnego funkcjonowania centralnego rejestru.

17)

Art. 17 ust. 1 - 3 otrzymują brzmienie:

„1. Koszty wynagrodzenia wynoszą:

1) W przypadku certyfikowanego tłumacza PJM, tłumacza-przewodnika wpisanych do centralnego rejestru, o którym mowa w art. 15b, 3% przeciętnego wynagrodzenia w poprzednim kwartale, począwszy od pierwszego dnia następnego miesiąca po ogłoszeniu przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” na podstawie art. 20 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2024 r. poz. 1631) za każdą rozpoczętą godzinę świadczenia;

2) W przypadku tłumacza PJM, tłumacza-przewodnika, notatnika oraz asystenta komunikacji osób głuchych i słabosłyszących nie wpisanych do centralnego rejestru, o którym mowa w Art. 15b, 2% przeciętnego wynagrodzenia w poprzednim kwartale, począwszy od pierwszego dnia następnego miesiąca po ogłoszeniu przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” na podstawie art. 20 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2024 r. poz. 1631) za każdą rozpoczętą godzinę świadczenia;

2. Podmiotom bądź osobom fizycznym wymienionym w ust. 1 przysługuje wynagrodzenie za świadczenie w przypadku wskazania go do świadczenia (w tym przez osobę uprawnioną) i jego realizowania.” za każdą rozpoczętą godzinę lub za pozostawanie w gotowości do realizacji świadczenia w sytuacji, o której mowa w Art. 10 ust. 1a ustawy.

3. Wynagrodzenie o którym mowa w ust. 1 może zostać wypłacone na podstawie faktury, faktury VAT lub rachunku do umowy cywilnoprawnej zawartej z osobą fizyczną.”

18)

Tytuł rozdziału 4 otrzymuje brzmienie: Rozdział 4

Dofinansowanie kosztów szkolenia w zakresie polskiego języka migowego i innych środków komunikowania się, języka polskiego oraz szkolenia tłumacza PJM, tłumacza-przewodnika

19)

Art. 18:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Osoby, o których mowa w art. 2 ust. 1, mogą korzystać z wybranej przez siebie formy szkolenia w zakresie polskiego języka migowego i innych środków komunikowania się, języka polskiego, szkolenia tłumacza PJM, tłumacza-przewodnika,

b) w ust. 4 część wspólna otrzymuje brzmienie:

„- mając na uwadze prawidłowe funkcjonowanie mechanizmu dofinansowania kosztów szkolenia w zakresie polskiego języka migowego, języka polskiego, szkolenia tłumacza PJM, tłumacza-przewodnika oraz uwzględnienie potrzeb osób korzystających z tych szkoleń, a także uwzględniając różnice w grupach uprawnionych do dofinansowania.”;

20)

W art. 19 w ust. 3:

a) pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„wskazywanie propozycji rozwiązań wpływających na funkcjonowanie osób uprawnionych, w tym związanych ze stosowaniem polskiego języka migowego i innych środków komunikowania się.”;

b) po pkt 4 dodaje się pkt 5 w brzmieniu:

opiniowanie informacji przekazywanych przez Centralną Komisję Egzaminacyjną ds. certyfikacji tłumaczy PJM i tłumaczy przewodników, o której mowa w rozdziale 5b, dotyczących przeprowadzania egzaminu na tłumacza PJM, tłumacza-przewodnika.”;

21)

Art. 20 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„Członkiem Rady może zostać osoba znająca PJM lub SKOGN lub zajmująca się zawodowo tą problematyką.”;

22)

Art. 21 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„Przewodniczącym Rady może być wyłącznie osoba uprawniona, komunikująca się na co dzień w PJM i znająca język polski”.

23)

Po rozdziale 5 dodaje się rozdział 5a w brzmieniu:

„Rozdział 5a. Nabywanie i utrata uprawnień certyfikowanego tłumacza PJM, tłumacza- przewodnika”

Art. 25a. Certyfikowanym tłumaczem PJM, lub tłumaczem-przewodnikiem może być osoba, która:

- 1) zna język polski;
- 2) ma pełną zdolność do czynności prawnych;
- 3) nie była karana za przestępstwo umyślne, przestępstwo skarbowe lub za nieumyślne przestępstwo przeciwko bezpieczeństwu obrotu gospodarczego;
- 4) posiada co najmniej wykształcenie średnie;
- 5) złożyła wniosek o przystąpienie do egzaminu i dokonała opłaty za egzamin;
- 6) przystąpiła do egzaminu;
- 7) zdała egzamin i uzyskała certyfikat tłumacza PJM, tłumacza-przewodnika.

Art. 25b 1. Tworzy się Centralną Komisję Egzaminacyjną ds. certyfikacji tłumaczy PJM i tłumaczy przewodników, zwaną dalej „Komisją”, powołaną do przeprowadzania certyfikacji tłumaczy PJM, tłumaczy-przewodników.

2. Członków Komisji powołuje i odwołuje, w drodze decyzji, minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego.

3. Komisja składa się z 11 członków, w tym zarówno z nauczycieli akademickich zatrudnionych w szkołach wyższych lub organizacjach pozarządowych posiadających ekspercką wiedzę i znaczące doświadczenie z zakresu translatoryki, tłumaczenia lub kształcenia, egzaminowania tłumaczy PJM, tłumaczy-przewodników, z których:

- 1) co najmniej sześciu członków jest osobami uprawnionymi;
- 2) co najmniej czterech członków jest specjalistami w zakresie tłumaczenia PJM;
- 3) co najmniej jeden członek jest specjalistą w zakresie SKOGN;

4. Kadencja Komisji trwa 5 lat.

5. Na wniosek Komisji, minister do spraw zabezpieczenia społecznego może powołać nie więcej niż dwóch konsultantów, spełniających wymagania określone dla członków Komisji, do udziału w przeprowadzeniu egzaminu.

6. Członkom Komisji oraz konsultantom, o których mowa w ust. 5, przysługuje wynagrodzenie za udział w pracach Komisji oraz raz zwrot kosztów podróży i noclegów, na zasadach określonych w przepisach dotyczących należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju.

7. Przed upływem kadencji członek Komisji może być odwołany wskutek niewykonywania lub niewłaściwego wykonywania obowiązków członka, niezdolności do ich wykonywania albo zrzeczenia się członkostwa.

8. Obsługę biurową Komisji zapewnia minister do spraw zabezpieczenia społecznego.

Art. 25c 1. Do zadań Komisji należy w szczególności:

- 1) przeprowadzanie postępowania oraz egzaminu w zakresie uzyskania certyfikatu tłumacza PJM, tłumacza przewodnika w terminie wyznaczonym przez Komisję oraz informowanie kandydatów o dopuszczeniu do egzaminu oraz o terminie egzaminu;
- 2) opracowywanie rocznych informacji, opinii i wniosków dotyczących przeprowadzonych egzaminów dla ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego oraz Rady.

Art. 25d 1. Egzamin na uzyskanie certyfikatu tłumacza PJM, tłumacza-przewodnika składa się z części teoretycznej pisemnej i części praktycznej polegającej na wykonywaniu tłumaczenia.

2. Przystąpienie do egzaminu praktycznego uzależnione jest od uzyskania pozytywnej oceny z egzaminu teoretycznego.

3. Egzamin tłumacza PJM, tłumacza-przewodnika uważa się za zdany w przypadku uzyskania pozytywnej oceny z egzaminu praktycznego.

4. Koszty egzaminu, w tym opłatę egzaminacyjną, ponosi kandydat na certyfikowanego tłumacza PJM, tłumacza-przewodnik..

5. Opłata egzaminacyjna stanowi dochód budżetu państwa.

6. Minister do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, wysokość opłaty egzaminacyjnej ponoszonej przez kandydata na tłumacza lub tłumacza-przewodnika biorąc pod uwagę rzeczywiste koszty organizacji i przeprowadzania egzaminu.

7. Minister do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy sposób przeprowadzenia i oceniania egzaminu w części pisemnej i ustnej, mając na względzie właściwe przygotowanie do wykonywania czynności certyfikowanego tłumacza polskiego języka migowego, certyfikowanego tłumacza-przewodnika lub certyfikowanego.

Art. 25e 1. Uprawnienia certyfikowanego tłumacza PJM, tłumacza-przewodnika nabywa osoba, która zdała egzamin określony w art. 25d ust. 1.

2. Nabycie uprawnień, o których mowa w ust. 1 potwierdza certyfikat wydany przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego i wpis do rejestru.

Art. 25f. 1. Wpis tłumacza polskiego języka migowego, tłumacza przewodnika do centralnego rejestru obejmuje:

- 1) imię i nazwisko;
- 2) datę i miejsce urodzenia;
- 3) miejsce zamieszkania;
- 4) obywatelstwo;
- 5) adres do korespondencji;
- 6) datę nabycia uprawnień zawodowych tłumacza polskiego języka migowego, tłumacza przewodnika lub;
- 7) oznaczenie certyfikatu tłumacza Polskiego języka migowego, tłumacza-przewodnika.

2. Certyfikowany tłumacz polskiego języka migowego, certyfikowany tłumacz przewodnik ma obowiązek zgłoszenia zmiany danych objętych wpisem do centralnego rejestru w terminie 30 dni od powstania okoliczności uzasadniających zgłoszenie zmiany. Do zgłoszenia dołącza się lub przedstawia dokumenty będące podstawą zmiany treści wpisu.

Art. 25g 1. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi w drodze rozporządzenia:

- 1) tryb powoływania i odwoływania członków Komisji;
- 2) tryb działania Komisji oraz wysokość wynagrodzenia członków Komisji i konsultantów za udział w jej pracach;
- 3) organizację i sposób przeprowadzania egzaminu;
- 4) wysokość opłaty egzaminacyjnej ponoszonej przez kandydata na tłumacza PJM, tłumacza- przewodnika;
- 5) szczegółowy zakres zagadnień wymaganych na egzaminie na uzyskanie certyfikatu tłumacza PJM, tłumacza- przewodnika;
- 6) wzory certyfikatów stanowiące załącznik do rozporządzenia oraz - mając na uwadze zapewnienie sprawnego działania Komisji, uwzględniając zakres i nakład jej pracy wynikający z przygotowania i przeprowadzenia egzaminu oraz zagwarantowanie odpowiedniego i zestandaryzowanego poziomu świadczonych usług przez tłumacza PJM, tłumacza przewodnika biorąc po uwagę rzeczywiste koszty organizacji i przeprowadzenia egzaminu oraz sposób jej wnoszenia.

24)

Po rozdziale 5a dodaje się Rozdział 5b w brzmieniu:

Rozdział 5b

Zasady wykonywania zawodu certyfikowanego tłumacza polskiego języka migowego

Art. 25h Certyfikowany tłumacz polskiego języka migowego jest obowiązany do:

- 1) wykonywania powierzonych mu zadań ze szczególną starannością i bezstronnością, zgodnie z zasadami wynikającymi z przepisów prawa;
- 2) Przestrzegania zasad, o których mowa w Art. 13 ustawy;
- 3) doskonalenia kwalifikacji zawodowych.

Art. 25i Certyfikowany tłumacz polskiego języka migowego nie może odmówić wykonania tłumaczenia w postępowaniu prowadzonym na podstawie ustawy, na żądanie sądu, prokuratora, Policji oraz organów administracji publicznej, chyba że zachodzą szczególnie ważne przyczyny uzasadniające odmowę.

Art. 25j 1. Certyfikowany tłumacz Polskiego języka migowego prowadzi repertorium, w którym odnotowuje wykonane czynności.

2. Repertorium, o którym mowa w ust. 1 zawiera:

- 1) datę przyjęcia i wykonania tłumaczenia;
- 2) oznaczenie osoby zlecającej albo instytucji zamawiającej wykonanie oznaczonego tłumaczenia;
- 3) opis tłumaczenia wskazujący datę, miejsce i zakres tłumaczenia;
- 4) wysokość pobranego wynagrodzenia;
- 5) informację o odmowie wykonania tłumaczenia na rzecz podmiotów, o których mowa w art. 15, zawierającą datę odmowy, określenie organu żądającego tłumaczenia oraz przyczynę odmowy tłumaczenia.

Art. 25k 1. Do poświadczania wykonanych tłumaczeń, certyfikowany tłumacz polskiego języka migowego używa pieczęci, zawierającej jego imię i nazwisko, oraz numer wpisu do centralnego rejestru certyfikowanych tłumaczy języka migowego, o którym mowa w art. 25f. ust 1 ustawy.

2. Certyfikowany tłumacz polskiego języka migowego, który uzyskał prawo do wykonywania zawodu, składa wzór podpisu oraz odcisk swojej pieczęci, ministrowi właściwemu do spraw zabezpieczenia społecznego oraz wojewodzie, właściwemu ze względu na miejsce zamieszkania certyfikowanego tłumacza polskiego języka migowego.

Art. 25l 1. Wojewodowie, właściwi ze względu na miejsce zamieszkania certyfikowanego tłumacza polskiego języka migowego, sprawują kontrolę nad ich działalnością w zakresie:

- 1) prawidłowości i rzetelności prowadzenia repertoriów;

2) pobierania wynagrodzenia określonego w przepisach, o których mowa w art. 17 ust. 1 i 2.

2. W ramach sprawowanej kontroli wojewoda może żądać:

1) okazania przez certyfikowanego tłumacza polskiego języka migowego repertorium;

2) udzielenia przez certyfikowanego tłumacza polskiego języka migowego wyjaśnień, w formie pisemnej lub ustnej, dotyczących wykonywanych czynności, w tym informacji zawartych w repertorium,

3. Wojewoda, w przypadku stwierdzenia niewykonywania czynności certyfikowanego tłumacza polskiego języka migowego przez okres dłuższy niż 3 lata, informuje o tym ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.

25)

Po rozdziale 5b dodaje się rozdział 5c w brzmieniu:

Rozdział 5c

Odpowiedzialność zawodowa certyfikowanego tłumacza polskiego języka migowego

Art. 25m 1. Certyfikowany tłumacz polskiego języka migowego niewypelniający zadań, o których mowa w ustawie albo wypelniający te zadania lub obowiązki nienależycie lub nierzetelnie, podlega odpowiedzialności zawodowej.

2. Z tytułu odpowiedzialności zawodowej wobec certyfikowanego tłumacza polskiego języka migowego mogą być orzeczone następujące kary:

1) upomnienie;

2) nagana;

3) zawieszenie prawa wykonywania zawodu certyfikowanego tłumacza polskiego języka migowego na okres od 3 miesięcy do 1 roku;

4) pozbawienie prawa wykonywania zawodu certyfikowanego tłumacza polskiego języka migowego, z możliwością ubiegania się o jego ponowne nadanie nie wcześniej niż po upływie 2 lat od pozbawienia uprawnienia i po ponownym złożeniu egzaminu, o którym mowa w art. 25a;

3. Orzeczoną karę odnotowuje się we wpisie certyfikowanego tłumacza polskiego języka migowego.

Art. 25n 1. Odpowiedzialność zawodowa tłumacza ustaje z upływem 3 lat od czasu popełnienia czynów, o których mowa w Art. 25m ust. 2

2. Jeżeli w okresie przewidzianym w ust. 1 wszczęto postępowanie w sprawie odpowiedzialności zawodowej tłumacza, karalność czynu ustaje z upływem 2 lat od zakończenia tego okresu.

Art. 25o 1. Kara orzeczona z tytułu odpowiedzialności zawodowej tłumacza ulega zatarciu z mocy prawa, jeżeli od daty uprawomocnienia orzeczenia o karze upłynęły:

1) 2 lata – w przypadku kar wymienionych w art. 25m ust. 1 pkt 1 lub 2,

2) 3 lata – w przypadku kar wymienionych w art. 25m ust. 1 pkt 3 lub 4.

2. Z chwilą zatarcia ukaranie uważa się za niebyłe; wpis o ukaraniu usuwa się z listy certyfikowanych tłumaczy języka migowego.

Art. 25p 1. Postępowanie w sprawie odpowiedzialności zawodowej certyfikowanego tłumacza polskiego języka migowego wszczyna i przeprowadza Komisja do Spraw Odpowiedzialności Zawodowej tłumaczy polskiego języka migowego działająca przy centralnej komisji certyfikacyjnej ds. certyfikacji tłumaczy PJM i tłumaczy przewodników, na wniosek ministra do spraw zabezpieczenia społecznego lub właściwego wojewody.

2. Osoba lub podmiot, który korzystał z tłumaczenia może zwrócić się do ministra właściwego lub do wojewody o wystąpienie z wnioskiem o wszczęcie takiego postępowania.

3. Postępowanie toczy się z udziałem osoby, w stosunku do której jest prowadzone. Nieusprawiedliwione niestawiennictwo tej osoby nie wstrzymuje postępowania.

26)

Po rozdziale 5c dodaje się rozdział 5d w brzmieniu:

Rozdział 5d

Bon komunikacyjny

Art. 25q 1. Wprowadza się świadczenie pieniężne, zwane dalej „bonem komunikacyjnym”, mające na celu zapewnienie osobom uprawnionym możliwość korzystania z usług wspierających komunikację, w tym tłumaczy polskiego języka migowego (PJM), sposobów komunikowania się osób głuchoniewidomych (SKOGN) oraz innych osób świadczących usługi komunikacyjne, takich jak osoby notujące ze słuchu.

2. Bon komunikacyjny przysługuje osobom uprawnionym w rozumieniu ustawy.

3. Prawo do bonu komunikacyjnego nie powoduje utraty uprawnień wynikających z ustawy oraz innych przepisów prawa.

Art. 25r 1. Bon komunikacyjny jest przyznawany w wysokości umożliwiającej skorzystanie z usług wspierających komunikację przez co najmniej 2 godziny tygodniowo.

2. W przypadku osób uprawnionych będących opiekunami osób małoletnich lub innych osób wymagających opieki, bon komunikacyjny jest przyznawany w wysokości umożliwiającej skorzystanie z usług wspierających komunikację przez co najmniej 4 godziny tygodniowo.

Art. 25s 1. Bon komunikacyjny jest wypłacany w formie ryczaftu miesięcznego, na wniosek osoby uprawnionej lub jej przedstawiciela ustawowego.

2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, składany jest do właściwego organu administracji publicznej określonego w przepisach wykonawczych.

3. Środki z bonu komunikacyjnego mogą być wykorzystane wyłącznie na pokrycie kosztów usług komunikacyjnych, o których mowa w niniejszej ustawie.

Art. 25t Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia:

1. szczegółowy tryb składania wniosków o przyznanie bonu komunikacyjnego,

2. wzór wniosku o przyznanie bonu komunikacyjnego, zapewniający dostępność dla osób uprawnionych, w tym możliwość składania wniosków w polskim języku migowym;

Art. 25u 1. Stawka godzinowa usług komunikacyjnych w ramach bonu komunikacyjnego jest równa stawce wynagrodzenia certyfikowanych tłumaczy PJM, SJM i SKOBN, określonej w art. 17 ust. 1 pkt 1 niniejszej ustawy.

2. Środki na realizację bonu komunikacyjnego są zapewniane z budżetu państwa w ramach funduszu solidarnościowego

27)

W rozdziale 6 po Art. 28 dodaje się Art. 28a i 28b w brzmieniu:

"Art. 28a 1. Art. 15 i 16 zostają uchylone z dniem 1 stycznia 2030 roku

2. art. 15a, 15b, 16a i 16b wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2027 roku.

3. Przepisy rozdziału 5a wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2027 roku.

4. Przepisy rozdziałów 5b - 5c wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2027 roku.

5. Przepisy rozdziałów 5d wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2027 roku

"Art. 28b Do 31 grudnia 2031 roku osobo uprawnionym będacym cudzoziemcami przysluguje prawo do zwolnienia z egzaminu z języka polskiego.

Art. 29. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2026 roku.

Art. 2. W ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2024 r., poz. 044 z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

1)

W art. 26a ust. 1b, po słowach „oraz niewidomych”, dodaje się wyrażenie „i głuchych”.